

Kuropatwa (*Perdix perdix*)

I. Występowanie i siedlisko

Kuropatwy zasiedlają rozległy obszar umiarkowanej strefy klimatycznej od środkowej Europy po południowo-zachodnią Syberię i Chiny. W Polsce występują na niżu i są raczej ptakami średnio licznymi. Preferują tereny rolnicze poprzecinane miedzami, nieużytkami i łąkami. Przebywają także na polach uprawnych i ugorach, wszędzie tam, gdzie jest odpowiednia roślinność dająca schronienie i pokarm.

II. Charakterystyka ogólna

Kuropatwa jest ptakiem o okrągłej postaci i osiągającym 450 g wagi. Ma ona przednią część głowy, okolice oczu i dzioba, rdzawoczerwone. Wole i spód ciała są marmurkowo-szare. Grzbiet i skrzydła są brązowo-szare z czarnymi, popielatymi i rdzawymi plamkami, przy czym skrzydła są bardziej brązowe. U kogutów i starych samic występuje na piersi kasztanowo-brązowa plama w kształcie podkowy. Jedynym pewnym sposobem rozpoznawania płci kuropatw jest sprawdzenie piórek na barkówkach i pokrywach skrzydłowych. U koguta na przedłużeniu stosiny tych piórek widać wąską białawą smugę, a na piórkach ponadto rdzawe plamki. Kury mają zamiast tych plamek kilka (2-4) jasnopłowych, poprzecznych prążków. Młode osobniki mają węższe lotki dłoniowe niż ptaki dorosłe i nogi żółtoszare, a nie niebieskoszare.

III. Odżywianie

Bazą pokarmową kuropatw są przede wszystkim nasiona chwastów. Zjadają także ziarna zbóż, jagody, pączki roślin, trawy i zioła. Ponadto żywią się różnymi bezkręgowcami. Pisklęta zaś holdują dewizie - dziobać wszystko co się da, a najbardziej to, co się rusza. Dlatego ich łupem najczęściej padają owady.

IV. Rozmnażanie i rozwój

Do toków przystępują zaraz po roztopach, czyli najczęściej na przełomie lutego i marca. Ptaki łączą się wówczas w pary i zajmują odpowiadający im teren, którego dzielnie bronią. Prym w tym wiedzie oczywiście kogut. Kura zaczyna budowę gniazda. Są to dolki wygrzebane w ziemi, wyścielone kilkoma źdźbłami. Lecz kura robi ich kilka i wybiera najlepsze. Składa 12-16 jaj i siedzi na nich wytrwale 23-25 dni. Dzielnie broni gniazda, jednak w konfrontacji z kosiarką lub kosą przegrywa i zazwyczaj traci przy tym życie. Pisklęta są bardzo samodzielne od początku, a ich największym wrogiem jest pogoda, głównie opady. Deszcz przemacza je i zmniejsza bazę żerową. Młode wodzone są przez oboje rodziców, matka je prowadzi, a ojciec nad nimi czuwa. Po 10-15 dniach są zupełnie lotne, a po 100 osiągają masę dorosłych ptaków.

V. Zachowanie

Kuropatwy, poza okresem toków, żyją w rodzinnych stadkach złożonych z rodziców i młodych. Na okres zimowy mogą łączyć się w większe stada – do kilku rodzin. Są ptakami terytorialnymi, dlatego raz wypatrzonych kuropatw można się spodziewać w obrębie tego samego miejsca. Żerują w dzień i nieploszone przebywają w miejscu, w którym zapadły o świcie. Przy wysokich śniegach podchodzą do gospodarstw, gdzie jest łatwiej zdobyć pokarm.

VI. Ekologia gatunku

Liczebność kuropatw została zmniejszona zasadniczo tylko z winy człowieka. Wielohektarowe, monokulturowe uprawy, używanie chemikaliów do usuwania chwastów i owadów, zwiększona mechanizacja rolnictwa, wzrost liczby drapieżników (lisa i kruka) spowodowały, że na wielu obszarach ptaki te stały się nieliczne. Jej reintrodukcja i introdukcja powinna więc być propagowana i wspierana, a pierwszym krokiem ku temu powinno być zmniejszenie negatywnych wpływów wyżej wymienionych czynników.

VII. Słowniczek

Cieki – o nogach kuropatwy.

Czyrykanie – odgłos wydawany przez kuropatwę.

Podsyp – karmisko zimowe dla kuropatw.

Farbówki – ledwo co dorosłe kuropatwy

Kogut – samiec kuropatwy.

Kura – samica kuropatwy.

Lęg – wyprowadzone młode.

Lotki – pióra na skrzydłach umożliwiające lot.

Młódki – młode kuropatwy.

Pierzenie się – zmiana upierzenia u ptaków.

Podkowa – brązowe upierzenie na klatce piersiowej kuropatwy.

Toki – gody kuropatw.

Zaśnieżenie się – Sposób kuraków na przetrwanie mrozów poprzez zakopanie się w śniegu

Zgrzebła – inaczej ciek.

Zielonki – młode kuropatwy.

Zierniki – oczy.